

ŽALIŪJŲ PIRKIMŲ SKLAIDOS IR KOMUNIKACIJOS STRATEGIJA

2022-2025 m.

Projektas „Energijos efektyvumo didinimas Lietuvoje“ (Nr.LIFE20 IPC/LT/000002) yra finansuojamas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos lėšomis.

Šiame dokumente pateikiamas Viešųjų pirkimų tarnybos požiūris ir Europos Komisija nėra atsakinga už bet kokį šios informacijos panaudojimą.

Turinys

1. Situacijos analizė	2
1.1 Apie Viešųjų pirkimų tarnybą	2
1.2 Žaliųjų pirkimų situacijos apžvalga	2
1.3 Tikslinės auditorijos	6
1.4 SSGG analizė	6
1.5 Esminė problema	8
2. Strategijos turinys	8
2.1 Strategijos tikslas	8
2.2 Strategijos uždaviniai	8
3. Organizavimas	9
4. Numatomi strategijos rezultatai ir jų vertinimas	11
4.1 Numatomi strategijos rezultatai	11
4.2 Strategijos efektyvumo vertinimo instrumentas	12
Priedas. Pirkimo objekto grupių pavadinimai	13

1. Situacijos analizė

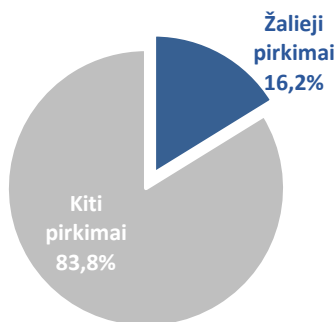
1.1 Apie Viešųjų pirkimų tarnybą

Viešųjų pirkimų tarnyba (Tarnyba) – viešųjų pirkimų politiką įgyvendinanti institucija, kurioje dirbančios profesionalų komandos misija yra ne tik prižiūrėti, kaip laikomasi viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, bet ir teikti metodinę pagalbą, bendradarbiauti su pirkimo vykdytojais, tiekėjais, kitais viešųjų pirkimų sistemos dalyviais, siekiant skaidresnių bei efektyvesnių viešųjų pirkimų mūsų šalyje. Vienomis esminių pastarųjų metų Tarnybos veiklos kryptių galime laikyti duomenų atvėrimą visuomenei, sistemos modernizavimo darbus, viešųjų pirkimų specialistų kompetencijų tobulinimą ir, žinoma, darnumo viešuosiuose pirkimuose skatinimą.

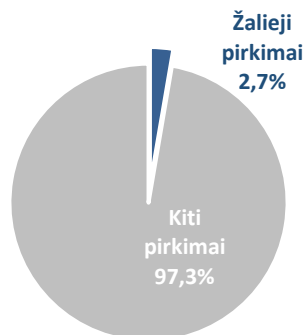
1.2 Žaliųjų pirkimų situacijos apžvalga

2021 m. bendra (įskaitant mažos vertės pirkimus¹) pirkimo vykdytojų vykdytų žaliųjų pirkimų vertė (1 010,0 mln. Eur) sudarė 16,2 proc. bendros pirkimų, kuriuos vykdant galėjo būti taikomi žaliųjų pirkimų reikalavimai, vertės (6 223,5 mln. Eur). Atitinkamai bendras (įskaitant mažos vertės pirkimus²) pirkimo vykdytojų vykdytų žaliųjų pirkimų skaičius (3 138) sudarė 2,7 proc. bendro pirkimų skaičiaus (116 116) (žr. 1 ir 2 pav.).

1 pav. Bendra 2021 m. vykdytų žaliųjų pirkimų vertė, proc.

2 pav. Bendras 2021 m. vykdytų žaliųjų pirkimų skaičius, proc.

Privalomumą užtikrinti, kad pirkimai būtų vykdomi žaliai, Europos Komisija pristatė komunikatą dėl Europos žaliojo kurso³. Žaliojo kursas yra Europos Sąjungos augimo strategija, kuria siekiama transformuoti Europą į neutralaus poveikio klimatui, efektyviai išteklius naudojančią ekonomiką. Taigi, Lietuva, kaip ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės, buvo įpareigosios imtis priemonių, kurios skatintų aplinkosaugą, ribotų atliekų susidarymą, skatintų švarias technologijas ir gamybą produktų, kurie gali būti perdirbami ir pakartotinai

¹ Mažos vertės pirkimai, po kurių sudarytas sutartis ir (arba) pasiūlymus iki 2021-12-31 buvo privaloma paskelbti pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio 9 dalį arba pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse perkančiųjų subjektų, įstatymo 94 straipsnio 9 dalį.

² Žr. išnašą Nr. 1.

³ Europos žaliojo kursas, COM(2019) 640 final (2019). Prieiga: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

naudojami. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 478 „[Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimo Nr. 804 „Dėl Nacionalinės žaliųjų pirkimų įgyvendinimo programos patvirtinimo“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“ pakeitimo](#)“ (toliau – Nutarimas) nustatė žaliųjų pirkimų tikslus pereinamuoju laikotarpiu: nuo 2021 m. liepos 1 d. iki gruodžio pabaigos ne mažiau kaip 10 procentų visų pirkimų skaičiuojant pagal vertę, 2022 m. ne mažiau kaip 50 procentų ir 2023 m. – ne mažiau 100 procentų, turi būti atlikti taikant žaliųjų pirkimų reikalavimus. Nutarimas nustatydamas žaliųjų pirkimų tikslus pabrėžia žaliųjų pirkimų svarbą viešajame sektoriuje ir įpareigoja pirkimo vykdytojus strategiškai naudoti valstybės lėšas.

2021 m. buvo esminiai pokyčių metai žaliųjų pirkimų sistemoje, kuomet ne tik keliama ambicingi žaliųjų pirkimų tikslai, bet ir daromi sisteminiai pokyčiai, kurie gali padėti įgyvendinti iškeltus tikslus ir siekti efektyvesnės žaliųjų pirkimų sistemos. Žaliesiems pirkimams aplinkos apsaugos reikalavimus nustatantis teisės aktas⁴ atnaujintas, praplečiant žaliųjų pirkimų sąvoką bei jos taikymą. Patobulintas žaliųjų pirkimų teisinis reguliavimas sudaro daugiau galimybių perkant prekes, paslaugas ar darbus naudoti ekologinius ženklus, sertifikatus, o perkant paslaugas ar darbus – aplinkos apsaugos vadybos sistemas. Be to, pirkimo vykdytojams sudaryta galimybė kiekvieną pirkimą padaryti žaliu. Tais atvejais, kai nėra nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai, pirkimo vykdytojas gali savarankiškai juos nustatyti pagal įtvirtintus principus (pavyzdžiui, sunaudojama mažiau gamtos išteklių, mažiau elektros energijos, prekės sudėtyje yra pakartotinai panaudotų ar perdirbtų medžiagų ir t. t.).

2021 m. pasikeitus teisiniam žaliųjų pirkimų reguliavimui, įvykdytų pirkimų vertės ir skaičiaus nebūtų tikslinga lyginti su 2020 m., nes pagal 2020 m. galiojusį teisinį reguliavimą aplinkosauginiai reikalavimai galėjo būti taikomi tik tam tikroms patvirtintoms produktų grupėms. Pavyzdžiui, 2020 m. vykdant elektros pirkimą iš atsinaujinančių energijos šaltinių, toks pirkimas nebūtų priskiriamas prie žaliųjų pirkimų, nes elektra nebuvo vienoje iš patvirtintų produktų grupių. Taip pat prie išaugusios žaliųjų pirkimų vertės prisideda ir tai, jog 2021 m. Tarnyba atnaujino metinę pirkimų ataskaitos formą (Atn-3) ir nuo 2021 m. pirkimo vykdytojai pateikia informaciją apie mažos vertės pirkimuose⁵ įvykdytų žaliųjų pirkimų vertę ir skaičių, priešingai negu 2020 m. Tačiau mažos vertės pirkimų statistikos pridėjimas prie žaliųjų pirkimų statistikos lemia tai, jog žaliųjų pirkimų skaičius yra nedidelis.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytus pokyčius, svarbu, jog pakeistas teisinis reguliavimas būtų teisingai pritaikytas vykdant žaliuosius pirkimus. Todėl 2021 m. gegužės 3 d. Tarnyboje įkurtas Darnųjų pirkimų skyrius, kuris per 2021 m.:

- įvykdė 11 mokymų pirkimo vykdytojams;
- atsakė į daugiau nei 150 užklausų žaliųjų pirkimų klausimais (konsultacijos vykdomos per konsultavimo platformą klausk.vpt.lt);
- teikė tikslines nuotoline konsultacijas;

⁴ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. D1-508 „[Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo](#)“

⁵ Mažos vertės pirkimai, po kurių sudarytas sutartis ir (arba) pasiūlymus iki 2021-12-31 buvo privaloma paskelbti pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio 9 dalį arba pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse perkančiųjų subjektų, įstatymo 94 straipsnio 9 dalį.

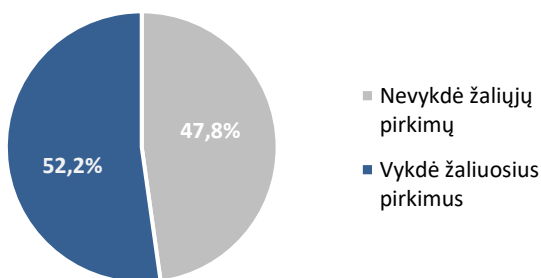
- skelbė žaliųjų pirkimų naujienas;
- rengė metodinę medžiagą ir kt.

Atsižvelgiant į Darniųjų pirkimų skyriaus veiklas, pastebėtina, jog praplečiant žaliųjų pirkimų taikymą (pavyzdžiui, savarankiškų kriterijų taikymą), pirkimo vykdytojai susiduria su naujovėmis, kurių taikymas viešuosiuose pirkimuose gali būti neaiškus. Siekiant ilgalaikio žaliųjų pirkimų sistemos pokyčio, svarbu užtikrinti nuolatinį konsultavimą, susistemintos informacijos rengimą bei sklaidimą, į žaliuosius pirkimus orientuotus mokymus, metodinės medžiagos rengimą ir kt. Taip pat svarbi nuolatinė komunikacija žaliųjų pirkimų klausimais pirkimo vykdytojams ir tiekėjams. Pažymėtina, jog vykdant žaliuosius pirkimus ypač svarbus bendradarbiavimas tarp pirkimo vykdytojų ir tiekėjų. Nustatant aplinkosaugos kriterijus pravartu turėti tam tikrų žinių apie rinką, pavyzdžiui, žalesnių alternatyvų buvimą, kainą ir galimus praktinius jų pasirinkimo padarinius, dėl to žaliuosius pirkimus vykdančios organizacijos turėtų užmegzti dialogą su potencialiais tiekėjais.

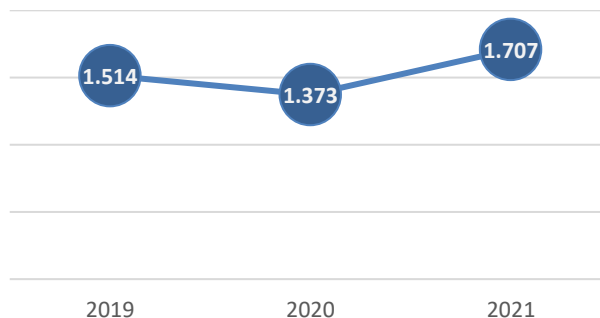
Nutarimu išskeltas tikslas, jog nuo 2021 m. liepos 1 d. žaliųjų pirkimų turi būti įvykdyta ne mažiau kaip 10 procentų visų pirkimų skaičiuojant pagal vertę yra viršytas, ir sudarė 16,2 proc. Tačiau svarbu įvertinti ir kitus žaliųjų pirkimų duomenis, nes net 47,8 proc. pirkimo vykdytojų žaliųjų pirkimų nevykdė (žr. 3 pav.) bei kad žaliųjų pirkimų tikslas 2021 m. buvo pasiektas tik 13 iš 44 pirkimo objekto grupių (žr. 5 pav., detalesnius pirkimo objekto grupių pavadinimus žr. priede). Taip pat net 7 pirkimo objekto grupėse žalieji reikalavimai nebuvo taikomi. Pavyzdžiui, statybų darbai sudarė 33,9 proc. visų pirkimų vertės, žaliųjų pirkimų vertė statybų darbams siekė 23,9 proc. ir buvo 6 pagal dydį pirkimo objekto grupė, kuriai taikyti žalieji reikalavimai.

Pastebėta, jog 2021 m., palyginti su 2020 m., pirkimo vykdytojų, vykdžiusių žaliuosius pirkimus, skaičius augo: 2020 m. – 1 373, 2021 – 1 707 (žr. 4 pav.).

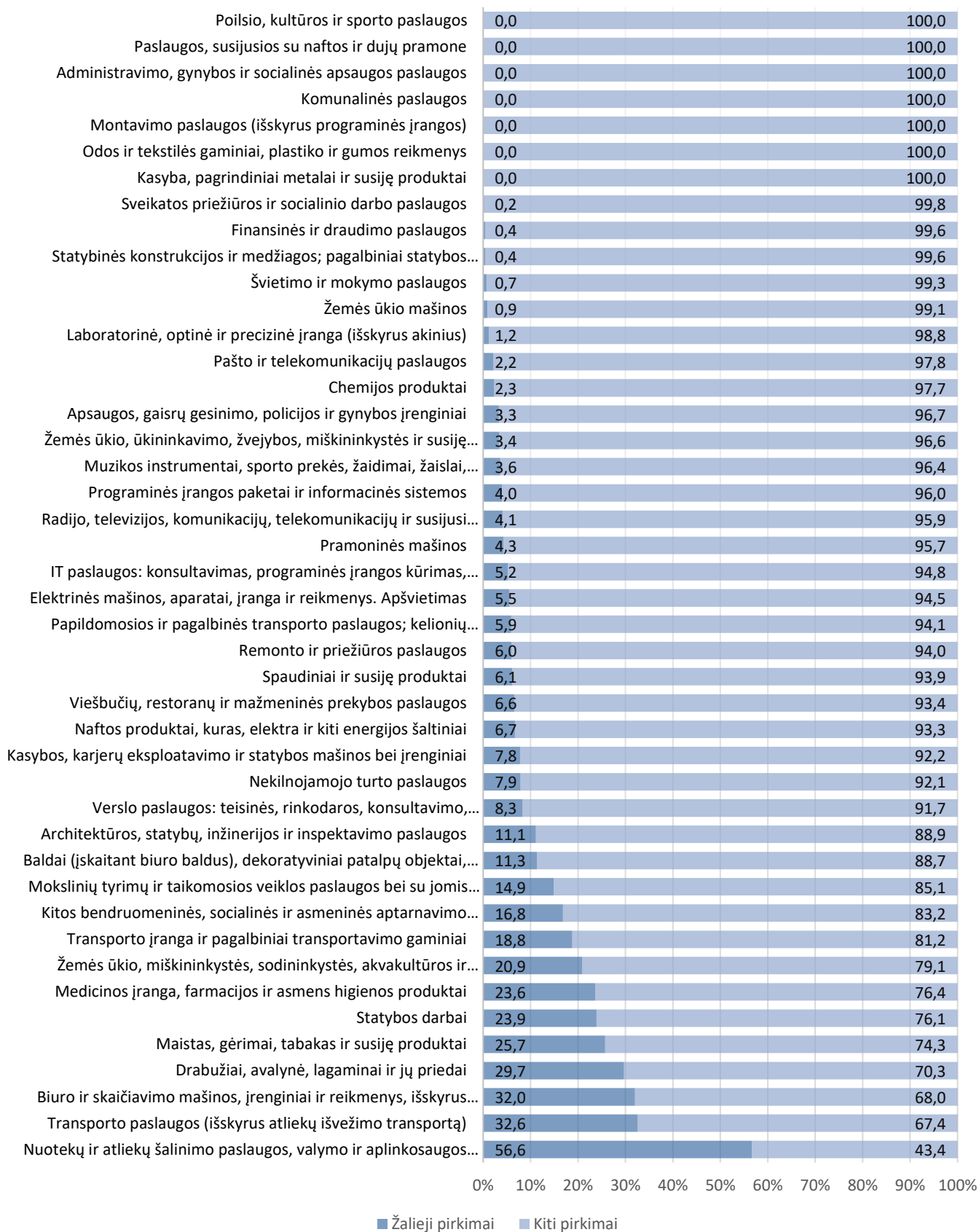
3 pav. Pirkimo vykdytojų, vykdžiusių žaliuosius pirkimus, skaičius, proc.

4 pav. Pirkimo vykdytojų, kurie vykdė žaliuosius pirkimus, skaičius dinamika 2019–2021 m.

5 pav. Žaliųjų pirkimų vertė pagal pirkimo objekto grupes, proc. (išskyrus mažos vertės pirkimus)

Lietuvoje žalieji pirkimai įgauna pagreitį. Ir nors galima pasidžiaugti, kad žaliųjų pirkimų daugėja, tačiau vis dar laukia nemažai iššūkių siekiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto tikslo nuo 2023 m. pirkti tik žaliai. Iššūkiai laukia ne tik pirkimo vykdytojų, bet ir tiekėjų. Tiekėjai turi įsivertinti savo siūlomų prekių, paslaugų ar darbų savybes, ar ateityje galės pasiūlyti žalių ir tvarių sprendimų.

1.3 Tikslinės auditorijos

Pirminė:

- 1) Pirkimo vykdytojai** – įsigyja daugybę įvairių prekių, darbų ir paslaugų, kuriems gali būti nustatomi aplinkos apsaugos reikalavimai. Pagrindinis dėmesys skiriamas informacijos apie žaliesiems pirkimams taikomų kriterijų pasirinkimą ir taikymą. Komunikacijos kanalai – visos komunikacijos formos.
- 2) Tiekėjai**, nes jie pirkimo vykdytojams gali pasiūlyti ar pagaminti produktus, kurie būtų ekologiškesni, tvaresni. Svarbu, kad tiekėjai imtųsi poveikio aplinkai mažinimo iniciatyvų – rūšiuotų atliekas, rinktųsi tvarias darbo priemones, naudotų žaliąją energiją ir pan. Tiekėjus, kurie yra potencialūs viešųjų pirkimų dalyviai, svarbu skatinti orientuotis į produkto gaminimo procesą, reklamavimą, pakavimą, utilizavimą ekologišku būdu. Komunikacijos forma – visos komunikacijos formos: socialiniai tinklai, pranešimai, mugė.

Antrinė:

- 3) Aplinkos politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos**, dalyvauja įgyvendinant žaliuosius pirkimus ir (arba) turi jiems įtakos, t.y. subjektai priimančys pagrindinius sprendimus, susijusius su žaliųjų pirkimų tikslų įgyvendinimu bei aplinkos apsaugos kriterijų nustatymu. Komunikacijos forma – pranešimai.
- 4) Visuomenė** – potencialūs tvarių produktų ir viešųjų paslaugų vartotojai turi būti informuoti apie tvarių produktų naudą bei valstybės siekį investuoti į produktus pagamintus remiantis tvaraus verslo principais. Svarbu, kad visuomenė palankiai žiūrėtų į pirkimo vykdytojus, kurie siekia sumažinti aplinkos taršą ir išteklių panaudojimą produkto pakuotėms, perka prekes pagamintas iš perdirbtų medžiagų ir kt. Komunikacijos kanalai – socialiniai tinklai, pranešimai spaudoje.

1.4 SSGG analizė

Stiprybės

Pakeista ir sustiprinta pirkimo vykdytojų veiklos valdysena: atnaujinus ir patobulinus Tarnybos struktūrą bei atliekamas funkcijas, nuo šiol skiriamas ypatingas dėmesys prevenciniam darbui, pranešimų apie galimus pažeidimus sisteminiui ir analizei, kas padeda spręsti pirkimų (taip pat ir žaliųjų pirkimų) problemas iš esmės. Palaikomas grįžtamasis ryšys – pranešėjai informuojami apie tai, kokių veiksmų imasi Tarnyba.

Tarnyba – kompetencijų centras: esame ne tik kontroliuojanti, bet ir konsultuojanti, metodinę pagalbą teikianti ir pagalbines priemones pirkimo dalyviams kurianti įstaiga. Tarnybos Darniųjų pirkimų skyrius, kuris siekia glaudesnio bendradarbiavimo su visais viešųjų pirkimų sistemos dalyviais, koncentruojasi į žaliųjų

viešųjų pirkimų plėtros skatinimą. Jam vykdant veiklą atsirado ir aktyvesnis kontaktavimas su pirkimo vykdytojais, siekiant suteikti reikiamą pagalbą ruošiantis ir vykdant žaliuosius pirkimus.

Pirkimų rezultatų stebėsenos įrankis (pirkimo vykdytojų žemėlapis) – [Švieslentė](#). Tai pagalba ne tik Tarnybai, bet ir kiekvienam pirkimo vykdytojui, siekiančiam nusistatyti tobulintinas savo organizacijos pirkimų vykdymo vietas ir siekti pirkimus vykdyti efektyviau. Pirkimo vykdytojų veiklos valdysenos tikrinimo metu surinkta informacija apie žaliuosius pirkimus taip pat gali padėti spręsti sisteminės problemas, tokias kaip nepakankamos viešųjų pirkimų kompetencijos ir orientuotis į pirkimo dalyvių kompetencijų plėtrą.

Silpnybės

Neretai esame didele dalimi priklausomi nuo kitų institucijų priimtų teisės aktų ir jų aiškinimo, todėl nepilnai Tarnyba gali atliepti besikreipiančiųjų lūkesčius arba Tarnybos rengiamų atsakymų derinimas užtrunka gana ilgai. Galima pastebėti, jog iš Tarnybos tikimasi operatyvesnių, ryžtingesnių veiksmų, „einančių“ lygiagrečiai su teisės aktų pakeitimais. Atitinkamai tampa svarbu formuoti Tarnybos kaip patikimo ir stipraus partnerio viešųjų pirkimų sistemoje įvaizdį.

Grėsmės

Net ir nustatant žaliųjų pirkimų tikslus, rengiant metodines priemones, viešinant susistemintą informaciją išlieka rizika, jog pirkimo vykdytojai, kurie nevykdo žaliųjų pirkimų ir toliau jų nevykdys arba vykdys nepakankamai.

Iš esamos praktikos galima numatyti, jog viena iš grėsmių gali būti užsitęsęs tarpinstitucinis teisės aktų derinimas, galintis turėti įtakos darbų atlikimui laiku.

Nepritraukta reikiama auditorija: su žaliaisiais pirkimais susiję mokymai bei kiti renginiai turi pasiekti kuo didesnę suinteresuotą auditoriją, taip pat turi tapti patrauklia galimybe dalyvauti kompetentingiems lektoriams, savo srities ekspertams. Taip pat minėtina, jog visuomet sunkiau yra pasiekti ir perduoti žinių tiekėjams.

Galimybės

Valstybės mastu iškelti tikslai (nuo 2023 m. visi pirkimai turi būti žali) gali būti dideliu postūmiu suaktyvinti žaliųjų pirkimų plėtrą ir viršyti nustatytus rodiklius.

Žaliųjų pirkimų sistemos dalyviams gali būti sudaryta puiki galimybė (mokymai, žaliąji mugė) susitikti vieniems su kitais, klausti, siūlyti ir užmegzti ilgalaikius ryšius.

Įgalinta rinka: daugiau sukauptos informacijos ir atsakytų DUK (dažniausiai užduodamų klausimų) apie žaliųjų pirkimų vykdymą ir dalyvavimą juose. Besikeičianti pirkimo dalyvių elgsena, dažnesnis ir (ar) didesnės apimties žaliųjų pirkimų vykdymas parodytų besikeičiančius pirkimo vykdytojų poreikius, todėl pamažu turi pradėti bei keistis ir pasiūla. Jeigu pavyzdžiui valstybė pirmenybę teiktų ekologiškiems produktams, didėtų ir

tokių produktų paklausa, taip iššaukiant pokyčius rinkoje ir skatinant tokių produktų pasiūlos augimą. O tiekėjai palankiau žiūrėti į aplinkosauginius reikalavimus.

1.5 Esminė problema

Viešieji pirkimai turi didžiulę ekonominę jėgą, ir aplinkosaugos principų taikymas viešuosiuose pirkimuose gali tapti reikšmingu įrankiu siekiant žaliosios transformacijos. Taigi, įvertinant 2021 m. žaliųjų pirkimų pažangą (žr. šios Strategijos 1.2 poskyrį), iškyla aiški problematika – siekiant ilgalaikio sistemos pokyčio, svarbu užtikrinti nuolatinę komunikaciją ir metodinę pagalbą bei ją taip pat pritaikyti pirkimo vykdytojams, kurie nevykdo arba vykdo mažai žaliųjų pirkimų. Nutarimu nustačius ambicingus žaliųjų pirkimų tikslus, kuomet viešasis sektorius ir rinka nėra pasiruošę, iškyla rizika, jog žalieji pirkimai gali tapti tik formalumu. Siekiant to išvengti, svarbu, kad komunikacija apie žaliuosius pirkimus būtų ne tik nuolatinė, bet ir kuo daugiau Edukuotų aplinkosauginių reikalavimų pritaikymą pirkimuose.

Verta atkreipti dėmesį, kad nepakankamą pirkimo vykdytojų įsitraukimą į žaliųjų pirkimų įgyvendinimą lemia kelios priežastys. Pirmą, nėra aiškaus supratimo apie tai, kas yra žali (tvaresni) pirkimai, taip pat yra matomas bendras pasipriešinimas pokyčiams, vis dar laikoma, kad tvaresni produktai yra ženkliai brangesni. Antra, tiekėjai dar nėra pilnai pasiruošę Lietuvos rinkai pasiūlyti tvaresnių produktų. Tiekėjai bei gamintojai turi galvoti, ar jų siūlomas produktas sunaudoja mažiau gamtos išteklių ar naudoja atsinaujinančius išteklius, neteršia aplinkos, yra nepavojingi sveikatai, produktas ar jo sudedamos dalys tinkamos naudoti daug kartų ir (ar) lengvai pataisomos ir (ar) pakeičiamos, tinkamas paruošti pakartotinai naudoti ir pan., pagamintas iš pakartotinai panaudotų ar perdirbtų medžiagų ir kt. Bei žinoma informuoti pirkimo vykdytojus apie rinkoje atsirandančias tvareas ir „žaliąsias“ alternatyvas. Taigi, rengiant žaliųjų pirkimų komunikaciją, svarbu atkreipti dėmesį į pirkimo objekto grupes, kuriose yra mažai vykdomi žalieji pirkimai bei pirkimo vykdytojus, kurie žaliųjų pirkimų nevykdo. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad žaliuosiuose pirkimuose taip pat turi dalyvauti ir tiekėjai, tad svarbu, jog tiekėjams būtų aiškus tvarių produktų poreikis pirkimuose.

2. Strategijos turinys

2.1 Strategijos tikslas

Skatinti žaliųjų pirkimų sistemos plėtrą, kelti pirkimo dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais, bei siekti, jog visi pirkimų sistemos dalyviai būtų suinteresuoti vykdyti žaliuosius pirkimus, o tiekėjai siūlyti ir tiekti tvaresnius produktus pirkimuose.

2.2 Strategijos uždaviniai

Siekiant efektyvios žaliųjų pirkimų sistemos, žaliųjų pirkimų mokymai yra reikšminga to dalis, nes vykdant žaliuosius pirkimus, tikslas neturėtų būti pasiekti Nutarimu nustatytus tikslus, tačiau įsigyti produktus, darančius kuo mažesnę poveikį aplinkai ir strategiškai naudoti valstybės lėšas. Tad viena iš užduočių yra Edukuoti pirkimo vykdytojus apie žaliuosius pirkimus. Pradėjus vykdyti žaliuosius pirkimus ar dalyvauti juose,

pirkimo vykdytojams ir tiekėjams iškyla vis daugiau praktinių žaliųjų pirkimų klausimų, tad svarbu užtikrinti pirkimo dalyvių konsultavimą žaliųjų pirkimų klausimais. Pirkimo vykdytojams bus lengviau vykdyti žaliuosius pirkimus, jei galės stebėti geruosius žaliųjų pirkimų pavyzdžius. Taip pat būtina stebėti žaliųjų pirkimų praktinę pusę, tokiu būdu galima dar kokybiškiau kurti metodinę medžiagą, kuri atlieptų praktikoje kylančius iššūkius bei informuoti politiką formuojančias institucijas. Žaliųjų pirkimų sistema yra nuolat besikeičiantis ir tęstinis procesas, tad aktualu, jog pirkimo vykdytojų ir tiekėjų sąmoningumas apie žaliuosius pirkimus didėtų, o tai galima pasiekti viešinant kuo daugiau naudingos informacijos apie žaliuosius pirkimus. Kaip ir aptarta aukščiau, viena iš užduočių yra skatinti bendradarbiavimą tarp pirkimo vykdytojų ir tiekėjų.

Atsižvelgiant į strategijoje išdėstytą žaliųjų pirkimų apžvalgą, problematiką bei siekiamą strateginį tikslą, konkretūs šios strategijos įgyvendinimo uždaviniai būtų tokie:

1. Didinti pirkimų sistemos dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais;
2. Skatinti pirkimo vykdytojų ir tiekėjų bendradarbiavimą;
3. Informuoti politiką formuojančias institucijas apie reikalingus žaliųjų pirkimų sistemos pokyčius.

3. Organizavimas

Strategijos trukmė – 2022.04.01-2025.12.31.

Uždavinių trukmė iki 2023.12.31, pasibaigus šiam laikotarpiui, strategija ir išskelti uždaviniai bus peržiūrėti atsižvelgiant į žaliųjų pirkimų plėtrą ir pirkimų sistemos dalyvių poreikį.

1 lentelė. Uždaviniai, tikslinė auditorija, priemonės, kanalai ir laikotarpiai

Eil. Nr.	Uždavinys	Tikslinė auditorija	Priemonė	Kanalai	Laikotarpis
1.	Didinti pirkimų sistemos dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais	Pirkimo vykdytojai	Rengiami mokymai (konferencijos) apie žaliuosius pirkimus	Nuotoliniu arba fiziniu būdu vykdomi mokymai (konferencijos)	2022-2023 m.
		Pirkimo vykdytojai ir tiekėjai	Vykdomos konsultacijos dėl žaliųjų pirkimų Lietuvos mastu	Tarnybos konsultavimo platforma klausk@vpt.lt ; Atvirų durų ar panašaus formato renginiai	2022-2023 m.
		Pirkimo vykdytojai ir tiekėjai	Rengiami spaudos pranešimai apie žaliųjų reikalavimų pasikeitimus	Viešųjų pirkimų tarnybos ir partnerių tinklalapiai bei	

			ir kitą aktualią informaciją	socialinių medijų paskyros	
			Rengiamos žinutės žaliųjų pirkimų klausimais	Tarnybos ir partnerių tinklalapiai bei socialinių medijų paskyros (Facebook, LinkedIn)	
			Parengti straipsniai profesionalioje medijoje	Profesionali medija	
		Pirkimo vykdytojai	Skelbiami žaliųjų pirkimų naujienlaiškiai	Tarnybos ir partnerių tinklalapiai, socialinių medijų paskyros ir siuntimas el. paštu	
		Pirkimo vykdytojai	Stebimi ⁶ žalieji pirkimai ir teikiama nuolatinė pagalba šiuose pirkimuose	Tarnybos tinklalapis	
		Pirkimo vykdytojai	Metodinių priemonių rengimas	Tarnybos tinklalapis	
2.	Skatinti pirkimo vykdytojų ir tiekėjų bendradarbiavimą	Pirkimo vykdytojai ir tiekėjai	Suorganizuota žalioji mugė, kuri vyks kaip dalis „Klimato savaitės“ Lietuvoje.	Mugė	2022-10-24
			Pritrauktas pakankamas mugės dalyvių skaičius suteiks galimybę daugiau susiburti dalyviams, aptarti bendradarbiavimą siekiant energijos vartojimo efektyvumo, paklausos, žalumo naujovių, tiekėjai galės pristatyti savo tvarius produktus.		
3.	Informuoti politiką	Aplinkos politiką	Parengti politiniai pranešimai apie žaliųjų	Vykdomi nuotoliniai	2022-2023 m.

⁶ Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnis / Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnis.

formuojančias institucijas apie reikalingus žaliųjų pirkimų sistemos pokyčius.	formuojančios ir įgyvendinančios institucijos (pavyzdžiui, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Aplinkos ministerija)	pirkimų skatinimo poreikius, reikalavimus, rinkos galimybes ir pan.	susitikimai ir (ar) politiką formuojančios institucijos informuojamos el. paštu	
--	---	---	---	--

4. Numatomi strategijos rezultatai ir jų vertinimas

4.1 Numatomi strategijos rezultatai

Įvykdžius „Žaliųjų pirkimų sklaidos ir komunikacijos strategijos“ (toliau – Strategija) 3 skyriuje „Organizavimas“ numatytus uždavinius, bus užtikrinta žaliųjų pirkimų sistemos plėtra, pirkimo vykdytojų kompetencijos žaliųjų pirkimų klausimais kėlimas bei visi sistemos dalyviai skatinami vykdyti žaliuosius pirkimus. Žaliųjų pirkimų vykdymui suteikiami įrankiai, tokie kaip susisteminta žaliųjų pirkimų informacija, galimybė konsultuotis žaliųjų pirkimų klausimais, skelbiami gerieji žaliųjų pirkimų pavyzdžiai, paskatintas pirkimo vykdytojų ir tiekėjų bendradarbiavimas. Išsamesnė informacija apie strategijos tikslo ir uždavinių įgyvendinimą pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. Strategijos tikslas, uždaviniai, priemonės, stebėsenos rodikliai ir jų reikšmės

Tikslo matavimo vienetai	Pradinė reikšmė	Siektinos rodiklių reikšmės	
	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Tikslas: Skatinti žaliųjų pirkimų sistemos plėtrą, kelti pirkimo dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais bei siekti, jog visi pirkimų sistemos dalyviai būtų suinteresuoti vykdyti žaliuosius pirkimus			
Rezultato rodiklis: Bendra vykdytų žaliųjų pirkimų vertė (proc.)	16,2	50	100
Uždavinių ir priemonių pavadinimai bei matavimo vienetai	Rodiklių reikšmės		
	2022 m.	2023 m.	
1 uždavinys: Didinti pirkimų sistemos dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais			
Priemonės rodiklis: Tarnybos mokymuose (konferencijose) apie žaliuosius pirkimus dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)		100	100
Priemonės rodiklis: Suorganizuotų atvirų durų ar panašaus formato renginių skaičius (vnt.)		1	1

Priemonės rodiklis: Parengtų spaudos pranešimų Tarnybos tinklalapyje skaičius (vnt.)	3	2
Priemonės rodiklis: Parengtų žinučių socialiniuose tinkluose skaičius (vnt.)	5	5
Priemonės rodiklis: Parengtų straipsnių profesionalioje medijoje skaičius (vnt.)	1	1
Priemonės rodiklis: Parengtų ir paskelbtų žaliųjų pirkimų naujienlaiškių skaičius (vnt.)	5	4
Priemonės rodiklis: Žaliųjų pirkimų, kuriuose Tarnybos atstovai dalyvavo stebėtojo teisėmis, skaičius (vnt.)	3	5
Priemonės rodiklis: Parengtos ir (arba) atnaujintos metodinės priemonės (vnt.)	1	1
2 uždavinys: Skatinti pirkimo vykdytojų ir tiekėjų bendradarbiavimą		
Priemonės rodiklis: Suorganizuotų mugių skaičius (vnt.)	1	-
Priemonės rodiklis: Tarnybos organizuotoje mugėje dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)	100	-
3 uždavinys: Informuoti politiką formuojančias institucijas apie reikalingus žaliųjų pirkimų sistemos pokyčius		
Priemonės rodiklis: Parengtų trumpų politinių pranešimų skaičius (vnt.)	1	2

4.2 Strategijos efektyvumo vertinimo instrumentas

Strategijos efektyvumas vertinamas žaliųjų pirkimų vykdymu, kai 2022 m. pasiekta bent 50 proc., o 2023 m. 100 proc. žaliųjų pirkimų pagal vertę. Atsižvelgiant į Strategijos 3 skyriuje iškeltus uždavinius ir 4.1 skyriuje nustatytas rodiklių reikšmes, remiantis [Švieslentės](#) duomenimis ne rečiau nei kartą per metus įvertinama žaliųjų pirkimų pažanga ir stebimi strategijos rezultatai bei vykdoma nuolatinė stebėseną apie pasikeitusią pirkimo vykdytojų žaliųjų pirkimų vykdymo elgseną. Reguliariai teikiant naujausią informaciją apie aplinkosauginius reikalavimus, ir taip skatinant pirkimo vykdytojus toliau įtraukti aplinkosauginius reikalavimus į vykdomus pirkimus.

Priedas. Pirkimo objekto grupių pavadinimai

Pirkimo objekto grupės kodas	Pirkimo objekto grupės pavadinimas
90	Nuotekų ir atliekų šalinimo paslaugos, valymo ir aplinkosaugos paslaugos
60	Transporto paslaugos (išskyrus atliekų išvežimo transportą)
30	Biuro ir skaičiavimo mašinos, įrenginiai ir reikmenys, išskyrus baldus ir programinės įrangos paketus
18	Drabužiai, avalynė, lagaminai ir jų priedai
15	Maistas, gėrimai, tabakas ir susiję produktai
45	Statybos darbai
33	Medicinos įranga, farmacijos ir asmens higienos produktai
77	Žemės ūkio, miškininkystės, sodininkystės, akvakultūros ir bitininkystės paslaugos
34	Transporto įranga ir pagalbiniai transportavimo gaminiai
98	Kitos bendruomeninės, socialinės ir asmeninės aptarnavimo paslaugos
73	Mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos paslaugos bei su jomis susijusios konsultacinės paslaugos
39	Baldai (įskaitant biuro baldus), dekoratyviniai patalpų objektai, buitiniai prietaisai (išskyrus apšvietimo) ir valikliai
71	Architektūros, statybų, inžinerijos ir inspektavimo paslaugos
79	Verslo paslaugos: teisinės, rinkodaros, konsultavimo, įdarbinimo, spausdinimo ir apsaugos
70	Nekilnojamojo turto paslaugos
43	Kasybos, karjerų eksploatavimo ir statybos mašinos bei įrenginiai
9	Naftos produktai, kuras, elektra ir kiti energijos šaltiniai
55	Viešbučių, restoranų ir mažmeninės prekybos paslaugos
22	Spaudiniai ir susiję produktai
50	Remonto ir priežiūros paslaugos
63	Papildomosios ir pagalbinės transporto paslaugos; kelionių agentūrų paslaugos
31	Elektrinės mašinos, aparatai, įranga ir reikmenys. Apšvietimas
72	IT paslaugos: konsultavimas, programinės įrangos kūrimas, internetas ir aptarnavimo paslaugos
42	Pramoninės mašinos
32	Radio, televizijos, komunikacijų, telekomunikacijų ir susijusi įranga
48	Programinės įrangos paketai ir informacinės sistemos
37	Muzikos instrumentai, sporto prekės, žaidimai, žaislai, rankdarbiai, meno kūriniai ir jų priedai
3	Žemės ūkio, ūkininkavimo, žvejybos, miškininkystės ir susiję produktai
35	Apsaugos, gaisrų gesinimo, policijos ir gynybos įrenginiai
24	Chemijos produktai
64	Pašto ir telekomunikacijų paslaugos
38	Laboratorinė, optinė ir precizinė įranga (išskyrus akinius)
16	Žemės ūkio mašinos
80	Švietimo ir mokymo paslaugos
44	Statybinės konstrukcijos ir medžiagos; pagalbiniai statybos gaminiai (išskyrus elektros prietaisus)
66	Finansinės ir draudimo paslaugos
85	Sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugos
14	Kasyba, pagrindiniai metalai ir susiję produktai
19	Odos ir tekstilės gaminiai, plastiko ir gumos reikmenys
51	Montavimo paslaugos (išskyrus programinės įrangos)

65	Komunalinės paslaugos
75	Administravimo, gynybos ir socialinės apsaugos paslaugos
76	Paslaugos, susijusios su naftos ir dujų pramone
92	Poilsio, kultūros ir sporto paslaugos

Dokumento versijos

Versijos numeris	Data	Pastabos, papildoma informacija
1	2022-03-31	Pradinė dokumento versija.
2	2022-11-18	Patikslinta dokumento versija. Patikslinta 2 lentelės „Strategijos tikslas, uždaviniai, priemonės, stebėsenos rodikliai ir jų reikšmės“ bei 4.2 poskyrio informacija, išbraukiant rezultato rodiklį „Pirkimo vykdytojų, vykdančių žaliuosius pirkimus, skaičius (proc.)“. Šis dokumentas.